

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 126/07-108

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť H. M., H., zastúpenej advokátom JUDr. R. K., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jej práv podľa čl. 3 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre sp. zn. ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH z 11. septembra 2006 a uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre sp. zn. 1 Pv 807/2006 z 18. októbra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2006 doručená sťažnosť H. M. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej

práva na ochranu pred neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, základného práva zakazujúceho mučenie a podrobenie krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na právnu pomoc pred štátnymi orgánmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) sp. zn. ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH z 11. septembra 2006 a uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 1 Pv 807/2006 z 18. októbra 2006. Sťažovateľka doplnila svoju sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 11. januára 2007.

Skutkový stav, v ktorom sťažovateľka vidí porušenie svojich označených práv, je v sťažnosti opísaný počnúc dňom 25. augusta 2006, keď uvedeného dňa asi o 7.30 h mala byť sťažovateľka *«... pravdepodobne potom, ako niekomu odpovedala v maďarskom jazyku, zastavená dvoma jej neznámymi mužmi, ktorí na ňu predtým zozadu zakričali „Na Slovensku po slovensky“. Jeden z mužov sa jej spýtal, kam ide, pričom keď povedala, že ide na skúšku, jeden z mužov jej povedal, že už nikam nepôjde. Následne ju jeden z nich chytil zozadu za vlasy tak, že jej zaklonil hlavu, takže sa už nemohla pohnúť. Pravdepodobne druhý muž ju zozadu chytil za obe ruky v oblasti lakťov a spoločne ju odtiahli do hustého porastu. Po tomto ju jeden z mužov fyzicky napadol tak, že ju udrel do tváre, v dôsledku čoho začala krváčať z nosa. Prinútili ju, aby si vyzliekla sako, pančuchy a náušnice a aby im z kabelky odovzdala peňaženku s peniazmi a dokladmi. Následne ju ešte jeden z mužov udrel do tváre a keď v dôsledku tohto úderu spadla na zadok na zem, zacítila ešte kopanec do ľavej strany podbruška.*

Pri fyzickom útoku utrpela sťažovateľka viaceré zranenia, a to:

- a/ pohmoždenie mäkkých častí ľavej strany tváre, údajne bez známok otrasu mozgu,*
- b/ drobnú tržno-zhmoždenú ranu napravo od stredu, na dolnej pere,*
- c/ pohmoždenie ľahkého stupňa, v oblasti brušnej steny podbruška viac vľavo,*
- d/ mnohopočetné pohmoždenia s krvným výronom*

- na vnútornej a prednej ploche strednej časti pravého stehna v počte 6,
 - na pravom podkolení v strednej časti na vnútornej a prednej ploche v počte 2,
 - na ľavom stehne na prednej až vnútornej ploche v počte 9,
- e/ odreninu kože v oblasti podkolennej jamky vľavo asi 3 cm dlhú,
- f/ povrchové zranenie v oblasti uší s drobným krvácaním z dierok po náušniciach.

Naviac útočníci, po ukončení priameho útoku na sťažovateľku, keď táto bola zamdletá, napísali modrým guľôčkovým perom na blúzku, ktorú mala sťažovateľka oblečenú, text „MAĎARI ZA DUNAJ“ a „SK BEZ PARAZITOV“. Blúzku naviac pred napísaním textu, prípadne po jeho napísaní, spredu po celej dĺžke roztrhli a rozopli jej aj podprsenu.

Sťažovateľke zároveň odcudzili nasledovné veci:

- peňaženku sťažovateľky, ktorá obsahovala 2.000,- SKK, občiansky preukaz sťažovateľky, preukaz poisťovňa V., a. s., vodičský preukaz sťažovateľky, bankomatovú kartu č. (...) vydanú S., a. s., v skratke (...), ISIC – kartu sťažovateľky,
- strieborné náušnice,
- strieborný prsteň,
- striebornú retiazku,
- najmenej 2 písacie perá.

Dňa 25. 08. 2006, o 13.00 hod., bolo podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku, vyšetrovateľmi Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre, začaté trestné stíhanie za zločin lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona k § 188 ods. 1, ods. 2 písm. e/ Trestného zákona (právna kvalifikácia uvedená vyšetrovateľom), a to vykonaním obhliadky miesta činu, ako neodkladného úkonu.

Uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH, bolo trestné stíhanie zastavené, ktoré bolo začaté za zločin lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona k § 188 ods. 1, ods. 2 písm. e/ Trestného zákona (právna kvalifikácia uvedená vyšetrovateľom), a to z dôvodu, že vyšetrovateľ dospel k záveru, že sa nestal skutok, pre ktorý sa viedlo trestné stíhanie.

Dňa 19. 09. 2006, podaním zo dňa 18. 09. 2006, podala sťažovateľka sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH, ktorú doplnila podaním zo dňa 24. 09. 2006 a podaním zo dňa 02. 10. 2006.

Podanou sťažnosťou sa sťažovateľka domáhala najmä zrušenia uznesenia vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre, zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH.»

Sťažovateľka vyslovuje názor, že:

„1. Uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH a uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 P v 807/2006, bolo porušené právo sťažovateľky na ochranu pred neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním zaručené článkom 3 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd a článkom 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a to tým, že v trestnom konaní, ktoré vydaniu uvedených rozhodnutí predchádzalo, orgány činné v trestnom konaní nepostupovali tak, aby bolo zabezpečené účinné vyšetrenie prípadu, ktoré by identifikovalo zodpovedné osoby a umožnilo vyvodiť voči nim príslušnú zodpovednosť, pretože orgány činné v trestnom konaní:

1.1. Nevykonali dôkazy, ktoré zjavne bolo treba vykonať.

1.2. Získané dôkazy vyhodnotili v rozpore s ich skutočným obsahom, resp. v nie ich vzájomných súvislostiach, a to v neprospech sťažovateľky.

1.3. Postupovali neodborne, v rozpore so zákonom, a to najmä tým, že vykonávali dôkazy v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku, čím znemožnili ich použitie ako dôkazov v trestnom konaní.

1.4. Vyšetrovanie viedli tak, že celý postup v dokazovaní sústredili iba na preukazovanie toho, že sa skutok nestal.

2. Uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH a uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 P v 807/2006, bolo porušené právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa

článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a to tým, že orgány činné v trestnom konaní nevyvinuli reálne úsilie za účelom objasnenie prípadu, a nezabezpečili vykonanie úkonov, ktorých potreba je v okolnostiach prípadu zjavná.

3. Uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 Pv 807/2006, bolo porušené právo sťažovateľky na účinný právny prostriedok nápravy podľa článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných a právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a to tým, že prokurátor pri rozhodovaní o sťažnosti nedostatočne preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia a konanie, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia.

4. Uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH a uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 Pv 807/2006, bolo porušené právo sťažovateľky na právnu pomoc pred štátnymi orgánmi garantované článkom 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky».

V ďalšej časti podania sťažovateľka minuciózne odôvodňuje, v čom vidí namietané porušenie svojich práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru zo strany okresného riaditeľstva a okresnej prokuratúry, poukazuje pritom aj na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, ale tiež judikatúru všeobecných súdov. Zároveň sťažovateľka označuje dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Pokiaľ ide o právomoc ústavného súdu na prerokovanie jej sťažnosti, sťažovateľka uvádza, že „... nie je iného súdu alebo orgánu verejnej moci, na ktorý by sa mohla obrátiť v súvislosti s porušením jej základných práv, ako je Ústavný súd Slovenskej republiky“.

Sťažovateľka vyjadruje presvedčenie, že „... v rámci trestného konania využila všetky dostupné prostriedky nápravy, teda v zákonnej lehote podala sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH, o ktorej rozhodol uznesením prokurátor Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 Pv 807/2006“.

Sťažovateľka taktiež uvádza, že „... proti rozhodnutiu prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 Pv 807/2006, Trestný poriadok nepripúšťa žiadny riadny ani mimoriadny opravný prostriedok. Sťažovateľka pritom poukazuje na ustanovenie § 185 ods. 2 Trestného poriadku a ustanovenie § 364 Trestného poriadku, ktoré umožňuje podať poškodenému návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní len v neprospech obvineného, teda v prípade, ak v trestnom konaní nebolo vydané uznesenie o vznesení obvinenia, tento mimoriadny opravný prostriedok nemožno použiť“.

Napokon sťažovateľka odvolávajúc sa na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 223/06 zo 7. júla 2006 tvrdí, že „Za účinný prostriedok nápravy nemožno považovať ani podnet na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia prokurátora“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po vykonaní dokazovania vydal nasledovný nález:

„Základné právo sťažovateľky na ochranu pred neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním podľa článku 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na právnu pomoc pred štátnymi orgánmi podľa článku 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH, porušené bolo.

Základné právo sťažovateľky na ochranu pred neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním podľa článku 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na účinný prostriedok nápravy podľa článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na právnu pomoc pred štátnymi orgánmi podľa článku 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 Pv 807/2006, porušené bolo.

Uznesenie vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre zo dňa 11. 09. 2006, ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH a uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 18. 10. 2006, sp. zn. 1 Pv 807/2006 sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru v Nitre, Úradu justičnej a kriminálnej polície. (...)“

V doplňujúcom podaní z 8. januára 2007 sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v súlade s ustanovením § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a v zmysle § 130 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku uložil označeným porušovateľom jej základných práv predložiť ústavnému súdu nosič, na ktorom je podľa nej zaznamenaný obrazovo-zvukový záznam vytvorený počas výsluchu 9. septembra 2006 vo veci vedenej okresným riaditeľstvom pod sp. zn. ČVS: ORP-810/OVK-NR-06.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľky uznesením okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH z 11. septembra 2006 a uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. 1 Pv 807/2006 z 18. októbra 2006 (resp. postupom menovaných štátnych orgánov v označených konaniach).

1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky uznesením okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH z 11. septembra 2006

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou ústavnou sťažnosťou sťažovateľka napadla aj uznesenie okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-810/OVK-NR-06 PH z 11. septembra 2006, ktorým bolo podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zastavené trestné stíhanie začaté pre zločin lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona k § 188 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Trestného zákona, a to z dôvodu, že vyšetrovateľ dospel k záveru, že sa nestal skutok, pre ktorý sa viedlo trestné stíhanie.

Dozor nad zachovaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor [§ 230 a nasl. Trestného poriadku a § 17 ods. 2 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“)], ktorý je oprávnený zrušovať nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahrádzať vlastnými rozhodnutiami [§ 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku]. Sťažovateľka v danom prípade podala proti uvedenému rozhodnutiu okresného riaditeľstva riadne a včas opravný prostriedok (sťažnosť), o ktorom rozhodol nadriadený orgán, teda okresná prokuratúra. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať uznesenie okresného riaditeľstva, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmala okresná prokuratúra, ktorá rozhodla o sťažnosti sťažovateľky proti uvedenému uzneseniu. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k okresnému riaditeľstvu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. 1 Pv 807/2006 z 18. októbra 2006

Ešte pred tým, než sa ústavný súd začne zaoberať samotnou materiálnou stránku veci, je vždy povinný preskúmať procesné náležitosti sťažnosti. Z toho vyplýva, že iba v prípade, ak sťažnosť spĺňa všetky zákonom ustanovené formálne náležitosti a zároveň neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, sa ňou môže ústavný súd zaoberať aj z hľadiska jej vecnej stránky. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, resp. podľa § 49 zákona o ústavnom súde ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je jej subsidiarita.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

To znamená, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa ustanovenia § 32 ods. 1 zákona o prokuratúre podnet možno podať na ktorejkoľvek prokuratúre (...)

Podľa ustanovenia § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Prokurátor posudzuje podnet podľa obsahu, pričom prihliada na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo (§ 35 ods. 2 zákona o prokuratúre).

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre je nadriadený prokurátor oprávnený vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2 zákona o prokuratúre). Podľa § 34 ods. 2 citovaného zákona ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa

rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Z dosiaľ uvedeného už vyplýva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Ústavný súd aj v predchádzajúcich konaniach vyslovil právny názor, že vynechanie tohto prostriedku nápravy v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

Vzhľadom na to ústavný súd zotrváva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že každý sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03).

Podľa právneho názoru ústavného súdu podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a právom chránených záujmov (vrátane tých práv, ktoré uplatnila sťažovateľka, m. m. IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03, IV. ÚS 330/04, IV. ÚS 53/05, I. ÚS 186/05, II. ÚS 94/06, I. ÚS 112/06). Podnet (opakovaný podnet) zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

Z uvedeného vyplýva, že zákon o prokuratúre poskytoval a stále poskytuje sťažovateľke prostriedok nápravy – podnet a tiež opakovaný podnet (podľa § 31 až § 36 zákona o prokuratúre), ktorým sa mohla, resp. môže domáhať preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia okresnej prokuratúry v predmetnej veci. Uvedený právny prostriedok umožňoval sťažovateľke dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc krajského prokurátora (prípadne následne generálneho prokurátora) záväzným pokynom nariadiť prijatie efektívnych opatrení v predmetnej veci aj napriek doterajšiemu postupu okresnej prokuratúry, ak by na základe podnetu sťažovateľky došiel k záveru, že označené rozhodnutie okresnej prokuratúry, príp. postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bol v rozpore so zákonom.

Použitie týchto právnych prostriedkov je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka nepodala podnet podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia okresnej prokuratúry pri vybavovaní svojej sťažnosti proti uzneseniu okresného riaditeľstva. V súvislosti s tým uviedla, že takýto podnet nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy, pričom poukázala aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 223/06 zo 7. júla 2006.

Názor sťažovateľky nemá oporu v doterajšej judikatúre ústavného súdu a rozhodnutie, na ktoré sa odvoláva, sa nevzťahuje na podnet podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre, ale na podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona podľa § 266 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005.

Ústavný súd totiž pri posudzovaní prípustnosti sťažnosti, teda pri skúmaní, či v konkrétnom prípade boli vyčerpané všetky opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov,

sa musí vysporiadať s tým, či príslušný opravný prostriedok môže podať sám sťažovateľ a či s podaním takéhoto opravného prostriedku sú bezprostredne spojené určité konkrétne právne dôsledky, ktoré sa môžu pozitívne prejavovať v právnej sfére sťažovateľa. V prípade podnetu podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre je možné na obe nastolené otázky odpovedať kladne.

Argumentáciu sťažovateľky, ktorá je zastúpená advokátom, preto relevantne neodôvodňuje podľa názoru ústavného súdu nevyužitie všetkých právnych prostriedkov, ktoré jej zákon na ochranu práv poskytuje. Sťažovateľka nie je oprávnená vyberať si orgán verejnej moci, ktorý jej má poskytnúť ochranu označených porušení základných práv. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľka, ak sa domnieva, že okresná prokuratúra porušila jej základné práva, nevyužila (hoci mohla, mala a dosiaľ môže využiť) tie právne prostriedky, ktoré jej zákon účinne poskytuje na ich ochranu voči rozhodnutiu ňou označeného orgánu činného v trestnom konaní. Až po ich vyčerpaní by prípadne mohla vzniknúť, ak by boli splnené aj ostatné ústavné a zákonné predpoklady, právomoc ústavného súdu (princíp subsidiarity).

Sťažovateľka podnet ani opakovaný podnet v zmysle § 31 až 36 zákona o prokuratúre nevyužila, ale obrátila sa priamo na ústavný súd, v dôsledku čoho bola jej sťažnosť pri predbežnom prerokovaní ako podaná predčasne podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnutá pre neprípustnosť (§ 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Je potrebné poznamenať, že citované ustanovenia § 31 a § 36 zákona o prokuratúre sa týkajú všetkých konaní a postupov v ňom vymenovaných orgánov verejnej moci, ktoré sú pri výkone svojich právomocí povinné priamo aplikovať ústavu ako prameň práva vrátane úpravy základných práv a slobôd, ktorá je jej obsahom (čl. 152 ods. 4 ústavy).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2007